

*К. Андрющенко,
студентка 5 курсу факультету лінгвістики та перекладу,
Міжнародний гуманітарний університет;
керівник – канд. філол. наук, доцент Т. П. Сазикіна*

СТИЛІСТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДОВІКА XI В РОМАНІ ВАЛЬТЕРА СКОТТА «КВЕНТІН ДОРВАРД» ТА ПОРІВНЯННЯ ХУДОЖНЬОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖУ РОМАНУ З ІСТОРИЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ

Вальтер Скотт – видатний англійський письменник шотландського походження, який дав реалістичне та історично вірне зображення різних періодів історії Англії, Шотландії та інших європейських країн. Його стиль та методи завоювали всесвітнє визнання. Особливості історичного стилю Вальтера Скотта полягають у наступному: сприйнятті історичної особи через вигаданий персонаж, насиченості твору вигаданими персонажами та сприйняття історичної доби, як фону для розгортання подій, новаторстві художньої мови, візуалізації сюжету (детальне зображення зовнішності героя та картин пейзажу), зображенні персонажів індивідами суспільного життя своєї епохи, незмінність внутрішнього світу героїв на протязі твору. Дана робота є актуальною, оскільки, роман «Квентін Дорвард» досить добре досліджений, однак сама характеристика, яка відповідає історичного персонажу і тому, як його описав Вальтер Скотт, не досліджувалась з точки зору стилістичних засобів.

Об'єкт дослідницької роботи – роман Вальтера Скотта «Квентін Дорвард».

Предметом є стилістичні засоби характеристики короля Людовіка XI в романі Вальтера Скотта «Квентін Дорвард» та історичні документи, що висвітлюють правління цього французького короля.

Мета дослідження – виявити стилістичні особливості англійського роману, що характеризують персонаж Людовіка XI в романі Вальтера Скотта «Квентін Дорвард» та порівняння характеру персонажу з реальною історичною особою.

У зв'язку з поставленою метою виникає необхідність вивчити стилістичні засоби, що використані Вальтером Скоттом в його романі. Також необхідно розглянути історичні документи, що висвітлюють правління персонажа, який нас зацікавив. Внаслідок цього виникають наступні задачі:

По-перше, дослідити відповідність історичних реалій, хронік стосовно фактів життя, вчинків та опису характерних рис персонажу Людовіка XI та його опису в романі Вальтера Скотта.

По-друге, виявити, які стилістичні засоби використовував автор.

По-третє, дослідити синтаксичну структуру англійських речень.

В даній роботі використано наступні методи дослідження: контекстуальний та компонентний аналіз, лінгвістичні та загальнонаукові методи (теоретичні); описовий, історично-описовий, порівняльно-історичний.

Новизна дослідження полягає в тому, що персонаж в романі Вальтера Скотта, Людовік XI, раніше не порівнювався з реальною історичною особою через стилістичні засоби та врахування синтаксичної структури речень.

Твори художньої літератури протиставляються усім іншим мовним творам завдяки тому, що для всіх них домінують одна із комунікативних функцій, а саме художньо-естетична чи поетична. Головна ціль будь-якого твору цього типу полягає в досягненні певного естетичного впливу, створенні художнього образу. Така естетична направле-

ність відрізняє художню мову від решти актів мовної комунікації, чий інформативний зміст є первинним, самостійним [2, с. 51].

Сама побудова тексту, його стилістична та граматична структура слугує творчому замислу автора. Знакова впорядкованість відіграє значну роль у художньому стилі митця. Мірою знакової впорядкованості служить відношення між всією повнотою відношень між словами та реченнями, яку розпізнає сприйняття. Це можна пояснити тим, що просто слово чи речення саме по собі не створюють тексту, тільки їх поєднання в певній впорядкованості створюють одне ціле – текст. В межах художнього тексту умови впорядкованості, зазвичай, задаються сталою літературною традицією, мірою сприйнятливості читача та літературним талантом автора. Наприклад, фонетично чи ритмічно виправдана послідовність може викликати певні відчуття або асоціації ще до засвоєння тексту, що передусім важливо в поезії. Також ознаками впорядкованості може бути лексична сполучуваність. Саме за її допомогою створюються такі стилістичні прийоми як іронія, гра слів, метафора та інші такі прийоми. Також безумовною ознакою художнього тексту є синтаксична впорядкованість [1, с. 68].

Особливості історичного методу Скотта. Сприйняття історичної реальності через вигаданого персонажа, найчастіше – головний персонаж, при цьому дотримання історичної точності, при чому якщо історичні події та постаті зображені скоріше як дане, то вигадані головні герої передають емоційну складову твору.

Він відмовляється від архаїзації мови та використовує мову своєї доби. Вальтер Скотт вважав, що мова твору не повинна бути виключно незрозумілою та архаїзованою, автор, однак, повинен по можливості не допускати використання слів та словосполучення виключно сучасного походження. Слідуючи цим принципам Скотт не копіює лексику минулих епох. Ті незначні архаїзми, що він використовує, відносяться до застарілих, а не до старовинних. У таких архаїзмів окрім застарілих, є також і сучасні значення [1, с. 69].

Скотт приділяє увагу детальному зображенню зовнішності героя, що дає читачеві додаткове уявлення про характер і вдачу героя.

Вальтер Скотт підкреслює вплив життя, як соціального так і політичного на формування характеру та світогляду героя. Така позиція чітко проявляється в ставленні автора до персонажу Людовіка XI. Автор дає читачам зрозуміти, що політика та поведінка політика зумовлені потребами даної епохи.

До особливостей стилю можна віднести також і те, що персонажі виводяться уже зі сформованим внутрішнім світом, уявленнями про життя та світосприйняттям. Головна перевага романів Вальтера Скотта в тому, що читач пізнає історію не через помпезність французьких трагедій, не через пишномовність романів, а бачимо історію як вона є, бачимо не тільки її достоїнства. Автор позбавлений схильності возвеличувати королів та героїв. Він описує їх достовірно та без прикрас [6].

Стилістичні засоби характеристики короля Людовіка XI в оригіналі роману – це гіпербола, епітет, порівняння, іронія, інверсія, повтор, еліпсис. Наприклад, гіпербола вживається у наступному: *That sovereign was of a character so purely selfish – to guiltless of entertaining any purpose unconnected with his ambition, covetousness, and desire of selfish enjoyment – that he almost seems an incarnation of the devil himself...*[4, с. 1].

Приклад вживання епітета: *Nor is it to be forgotten that Louis possessed to a great extent that caustic wit which can turn into ridicule all that a man does for any other person's advantage but his own, and was, therefore, peculiarly qualified to play the part of a cold hearted and sneering fiend* [4, с. 1].

Приклад вживання порівняння: *He started from the goal, he might suppose, like the racer who has got rid of the weights with which his competitors are still encumbered, and expects to succeed of course* [4, с. 3].

Приклад іронії: *The princes who possessed the grand fiefs of the crown, and, in particular, the Dukes of Burgundy and Bretagne, had come to wear their feudal bonds so lightly that they had no scruple in lifting the standard against their liege and sovereign lord, the King of France, on the slightest pretense* [4, с. 7].

Приклад інверсії: *Himself the most false and insincere of mankind, some of the greatest errors of his life arose from too rash a confidence in the honour and integrity of others* [4, с. 8].

Приклад повтору: *As Louis never sacrificed his interest to his passion, so Charles, on the other hand, never sacrificed his passion, or even his humour, to any other consideration* [4, с. 11].

Грамматичні засоби. Як було виявлено в результаті аналізу речень, що використав автор для відтворення образу Людовіка XI, найчастіше ним було використано прості та складнопідрядні речення. Наприклад: *As Louis never sacrificed his interest to his passion, so Charles, on the other hand, never sacrificed his passion, or even his humour, to any other consideration* [4, с. 11].

Дане речення складнопідрядне. Воно складається з двох речень поєднаних за допомогою сполучників. Перше речення “*As Louis never sacrificed his interest to his passion*” предикативне. Друге речення “*so Charles, on the other hand, never sacrificed his passion, or even his humour, to any other consideration*” також предикативне. Речення ускладнене вставними конструкціями. Перша – “*on the other hand*” виражена прийменниковим зворотом; друга – “*or even his humour*” також виражена прийменниковим зворотом.

Вальтер Скотт був першим європейським письменником, який запровадив у літературі моду на історичний роман. Його новаторство полягало в формуванні принципів історичного методу. Мова таких романів буда позбавлена архаїзмів, самі романи передавали своєрідність зображуваної епохи. Вальтер Скотт притримувався думки, що для того щоб створити роман про певну історичну епоху треба спочатку уявити звичаї, життя в цей конкретний проміжок часу. Історія звичаїв, згідно Скотта, це історія культури, історія суспільної свідомості [3, с. 30]. Новаторство полягає також у тому, що автор уміло переплітає вигаданих персонажів з реальними історичними особами та подіями великого масштабу.

Загалом, персонаж Людовіка XI змальований в романі Вальтера Скотта, співпадає з реальною історичною особою. Хоча історичні відомості викривлені, та вони залишаються припустимими в рамках історичного роману, що не претендує на повну історичну достовірність [5, с. 17].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бреус Е. В. Теория и практика перевода с английского на русский : [учебное пособие. 2-е изд., испр. и доп.]. – М. : УРАО, 2000. – 208 с.
2. Казакова Т. А. Теория перевода : (Лингвистические аспекты). – СПб. : ИВЭСЭП, 2001. – 266 с.
3. Свідер А. І. Новаторство творчого історичного методу Вальтера Скотта / А. І. Свідер / Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів, присвяченої 90-річчю Кам'янець-Подільського національного університету. – Випуск 7. У 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський, 2008. Т 3. – С. 30–32.
4. Эре Жак. Людовик XI. Ремесло короля / Жак Эре. – М. : Молодая гвардия, 2007. – 367 с.
5. Scott Walter. Quentin Durward. – Moscow : Foreign Languages Publishing House, 1962. – 404 p.
6. Вальтер Скотт [Электронный ресурс] / Википедия : свободная энциклопедия. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org>. – Відновлено 05.04.13.